

Ob 8. uri zvečer komerz.

Vabimo tudi vse naše somišljenike: Prihitite v našo sredo, da se spoznamo in pripravimo za nadaljnje delo!

Phil. M. Božič, tč. preds. „Danice“; iur. J. Cesnik, tč. preds. „Zarje“; phil. J. Puntar, tč. podpreds. „S. D. Z.“; teolog Snaj, tč. preds. „Cirilskega društva“ v Ljubljani.

Pozor! Vsi oni dijaki, ki se nameravajo udeležiti letošnjega sestanka, naj se priglase najpozneje do 10. avgusta, da bomo vedeli urediti vse potrebno, posebno radi stanovanj. Da bomo ceneje izhajali, mislimo pripraviti skupne obede in večerje. Vsakdo naj radi tega tudi naznani, ali se želi teh udeležiti. Prevzeti ne moremo nikake odgovornosti, ako ne bodo oni, ki se ne priglase pravočasno, glede stanovanj zadovoljni. Priglase sprejema iur. Lav. Kemperle, Hudajužna, Primorsko.

Državni zbor.

Državni zbor je dne 17. t. m. sklenil svoje zasedanje ter šel na počitnice. Zasedanje se začne dne 3. novembra. Isti dan se bo predložil vladni predlog zaradi zavarovanja za starost in onemoglost.

Zbornica je zadnje dni sprejela tudi izpremembo poslovnika v toliko, da bo namesto dosedanjih dveh odslej pet podpredsednikov. Pri tej stvari je govoril v zbornici dr. Korošec ter navajal v prvi vrsti dejstvo, da imajo slovenske stranke v zbornici večino, dasi na ministrskih sedežih sedi večina nemških ministrov. Danes imajo Nemci v predsedništvu predsednika in Slovani oba podpredsednika. Ako pa se izvolita samo dva nova podpredsednika, dobe Nemci večino v predsedstvu. Kandidat socialdemokratov je namreč Pernarstorfer, nemško-narodne zveze pa dr. Steinwender. Torej je povsem opravičena zahteva, da manjše slovenske stranke dobe tudi enega podpredsednika. Manjši narodi so v vedni nevarnosti, da jih večje stranke potiskajo ob steno. Le če imajo zastopnika v predsedstvu, imajo upanje, da jim je zagotovljena v mejah poslovnika potrebna svoboda besede proti mogoči zlovolji večjih strank. Zato manjše narodne stranke opravičeno pričakujejo, da jim bodo močnejše dovolile podpredsednika in glasovale za tozadevni predlog. (Živahno odobravanje.)

V vinogradniškem odseku, v katerem sedita izmed naših poslancev Roškar in dr. Hočevar, se je dne 8. in 15. julija temeljito razpravljalo o vplivu, ki ga bo nameravana postava o vzvišanju davka na žganje morda imela na male kmečke žganjarne.

Sprejeto so se soglasno važne resolucije, izmed katerih so najvažnejše te-le:

Vlada se pozivlja, naj skrbí:

a) da se par. 11 postave proti pokvarjenju živil izvršuje tudi proti pokvarjenju takozvanega zlahtnega žganja (t. j. žganje iz drožij, sadja, encijanovih korenin, jagod itd.) in se kontrolnim organom da dotične ukaze;

b) da se uvede potom občin odkup davka na žganje (gemeindeweise Abfindung) malih kmečkih žganjarn tam, kjer to zahtevajo, ali kjer je že ta navada, in naj se izda na občine dotični poduk; ta način davkoplačevanja je namreč za vsakega posameznega posestnika veliko cenejši in ugodnejši;

c) da se tudi malim žganjarnam da udobnost, da smejo svoje surovo 30odstotno žganje brez davka prekuhati (rektificirati), kakor smejo velike žganjarne;

d) da se davek na žganje, ki ga žgejo mali kmečki posestniki iz drožij, sadja, encijanovih korenin in jagod, nikakor ne poviša;

kedaj pride do uspešnega delovanja, vladar zaukazal, naj se ves volilni red v smislu, da pride glas kmetijskega ljudstva do večje veljave, prenaredi. Ta preosnova volilnega reda se je izvršila lanskega leta. In zares nam nova zbornica, v koji je posebno katoliški in kmetijski element mnogoštevilno zastopan, daje jamstvo, da je našemu kmetijstvu napočila doba, ki ga bo zopet dvignila na stopnjo blagostanja in sreče, in da se bodo izpolnile tudi druge pravične želje našega ljudstva. In tako obhajamo letos šestdesetletnico vladanja našega dobrega cesarja Franca Jožefa I. polni opravičene nade na boljše bodočnost.

Končujočemu razpravo naj mi je dovoljeno, pristaviti zgodovinske podatke o jareninski cerkvi in Jareninskem dvoru.

Sedanja jareninska cerkev je bržkone tretja na svojem mestu. Prva se je, kakor mislim, postavila v prvi dobi krščanstva med Slovenci, torej pred prihodom sv. Cirila in Metoda v naše kraje. Bila je lesena; tako smemo sklepati, kajti v oni dobi so zidane cerkve bile zelo redke; cerkve zidati so v naših krajih začeli še le koncem 11. stoletja. Od lesene cerkve seveda ni več sledu.

Druga cerkev je bila zidana; kedaj se je postavila in po kom, se ne ve; prvokrat se imenuje l. 1139; bila je to ona, ki je stala za grofa Wilmsvalda; in postala župnijska; stavljena je bila v romanskem slogu, posvečena sv. Mariji. Tudi od te cerkve se ni ohranilo nič, vsaj nič takega, o čemur bi se dalo trditi, da je iz te dobe; istotako nam zgodovina o njeni zidavi ne daje poročila. Da je bila zidana in sicer v romanskem slogu, pa smemo zopet sklepati, ker je kapela sv. Mihaela, ki se je

e) da je dovoljeno vsem posestnikom, če imajo lastne kotle ali ne, ali če žgejo na lastnem ali tujem posestvu in tudi če imajo kako trgovino ali ne, brez davka žgati žganje iz svojih pridelkov. Ako kako leto vsled slabe letine in pomanjkanja pridelka ni kaj žgati, naj je dotični posestnik opravičen, tisti primanjkljaj prihodnje leto, in če je to, tudi slabo, nadaljnje leto brez davka žgati in za domačo potrebo porabiti; če pa vsega žganja za domačo porabo ni potreba in če želi dotičnik to za domačo rabo žgano žganje prodati, potem seveda se ima tudi to žganje kakor vsako drugo obdačiti;

f) da pri deželni zborih vseh kronovin že ob priliki prvih zasedanj dela na to, da isti svoj upliv, ki ga imajo glasom par. 13 vinske postave od 12. aprila 1907 zlasti na imenovanje državnih kletarskih nadzornikov, vsaj kar se osebnega vprašanja tiče, prenese na deželne odbore.

Ministrski svetnik Joas je k tem točkam izjavil, da je vlada sama že zdaj za pavšaliranje, oziroma za odpravek davka po občinah in bo v tem oziru dajala vse olajšave itd. Dalje se je skliceval na par. 38. davčnega načrta za povišanje davka in dokazal, da male žganjarne sploh nikakor ne pridejo pod dotični visoki tarif davka.

Politični ogled.

— Deželni zbori bodo sklicani baje na dan 5. septembra, delegacije na dan 15. septembra, poslanska zbornica pa najbrže na dan 3. novembra.

— Gosposkozbornična proračunska komisija je odobrila postavbo o prodaji državnih premičnin, o državnih uslužbenceh in pa melioracijsko postavbo.

— Zveza kmečkih poslancev je imela dne 9. t. m. sejo, v kateri je soglasno sklenila naslednji 2 resoluciji: 1. Z ozirom na nejasne besede ministra Bienenrtha izjavlja Zveza kmečkih poslancev, da odločno zahteva z delavskim zavarovanjem tudi starostno zavarovanje kmetov in rokodelcev v isti najvišji meri. 2. Zveza kmečkih poslancev protestuje proti nameri vlade, da bi uveljavila trgovinsko pogodbo s Srbijo na podlagi lanskega pooblastila. Vlada naj v jeseni srbsko pogodbo predloži državnemu zboru.

— Ministrska kriza v Srbiji je rešena. Mladoradikalci so se sporazumeli s staroradikalci. Velimirovič sestavi novo ministrstvo, v katerem prevzamejo: Velimirovič predsedstvo in stavbe, Milovanović zunanje zadeve in začasno pravosodje, Milosavljevič notranje zadeve, Andra Nikolić nauk, Popović finance in začasno trgovino, general Stepanović vojsko. Novo ministrstvo ima rešiti proračun za tekoče leto in trgovinsko pogodbo z Avstrijo. Potem pa se bo ministrstvo po vstopu treh mladoradikalcev preosnovalo.

Mala politična naznanila.

Dne 16. julija: V Ljubnem je bilo aretiranih 60 dijakov, ker so delali nemir. — Poljski klub je imel snoči sejo, v kateri se je zahtevalo, naj Avstrija izstopi iz trozeve. — V poljskih krogih se govori, da postane na jesenski preosnovi ministrstva predsednik polskega kluba dr. Glombinski trgovinski minister.

Dne 17. julija: Odstopil je Lloydov predsednik Becher. Njegov naslednik postane grof Stürgkh. — Za prepoved izvoza krme se potegujejo ogrski agrarci. Prepoved naj bi izdala ogrska in avstrijska vlada. — Jeseni nameravajo sklicati v Solnogradu strankarski shod nemških svobodnomiselnih strank.

ohranila in ki je služila v gornjem delu v to, da so se v njej brale maše zadušnice (sv. Mihael tehta duše), v spodnjem za kostnico, zidana, romanskega sloga in nastala v oni dobi.

V prvi gotski dobi, torej v 13. stoletju, so k ladiji na zapadni strani prizidali stolp, to je oni spodnji del današnjega stolpa, ki sega do drugega okna in ima dva odstavka; gornji del pa je nastal v drugi polovici 15. stoletja. Se-le nato, a tudi v drugi polovici 15. stoletja, so staro ladijo in prezbiterijski podrti in k stolpu prizidali novo ob enem s sedanjim prezbitერიem, ki je bil svoden z zvezdastim obokom; ladija ba je bila le, ravno stropana. Vse to je spoznati deloma na zidavi, deloma na zidih samih. 1546 so ladijo obokali (letnico je videti na oboku), zid za kape izsekali ter mu znotraj postavili zidane podpornike, takozvane slope, ki nosijo obok. 1548, torej ko je prejšnje bilo dodelano, so spodnji del zvonika zazidali ter na južni strani naredili strešno lino, na zapadni pa renesansni portal, ki nosi napis z letnico. Stranski kapeli sta baročnega sloga, torej novejša doba, vendar nista nastali istočasno. Blaževa je starejša (spomnim, da je sv. Blaž patron Admontu); kedaj se je sezidala, pa ni znano; gotovo je le, da pred 1709; križeva je bila zidana 1740. Oltarjev je, predno sta se bili postavili kapeli, bilo čvetero; stal je namreč tudi sredi cerkve oltar; bil je posvečen sv. Katarini in sv. Barbari; 1617 pa se je povodom škofovske vizitacije zaukazalo odstraniti ga, da se pridobi prostora.

(Dalje prihodnje.)

Dne 18. julija: Na Dunaju se je vršil danes ministrski svet. — V Brnu so iz tovarne za usnje radi štrajka odpustili 700 delavcev. — V Gradcu se vrši dne 22. septembra agrarni shod alpskih pokrajin. — Ogrski trgovinski minister je zelo bolan. Ležati mora v postelji.

Dne 19. julija: Na Semeringu sta se večeraj sestala naš zunanji minister in rumunski ministrski predsednik. Posvetovala sta se baje o makedonskih zadevah in o trgovinski pogodbi med našo državo in Rumunijo. — Nemci so imeli danes zopet vse polno protestnih shodov v nemških krajih Češke, na katerih so protestirali proti počehovanju uradov, posebno pri pošti in sodiščih. — Ministrska kriza v Srbiji je končana. — Turški sultan baje namerava uvesti ustavo. — Perzijska vlada je izdala naredbo, po kateri imajo volilno pravico za volitve v parlament le one osebe, ki so večše čitanja in pisanja.

Dne 20. julija: V Petrogradu se bo meseca decembra sešel odbor za osnovo slovenske banke. — Na Kosovski polju se posvetuje 50.000 Albancev, kako bi se bojevali v Makedoniji proti Avstriji in sicer z vsemi sredstvi. — Ruski državni zbor je bil predčerašnjim zaključen.

Dne 21. julija: Danes se je sešla na Dunaju gosposka zbornica, da reši zakonske načrte poslanske zbornice. — Cesar sprejme v četrtek ministrskega predsednika Becka in železniškega ministra Derschatto v avdienci v Išlo. — Angleški kralj bo sprejet v Išlo z največjim sijajem. Pri sprejemu bodo navzoči vsi nadvojvode in najvišji dvorjani. — V Trstu so danes izpustili v navzočnosti trgovinskega ministra nov Lloydov parnik „Praga“.

Razne novice.

* Osebnosti. Vladni svetnik je postal ravnatelj državne gimnazije v Celju Proft. — Poljedelski minister dr. Ebenhoch je obhajal 16. t. m. srebrno poroko.

* Iz šole. V mariborskem političnem okraju je razpisano mesto začasnega okrajnega pomožnega učitelja. Prošnje se morajo poslati do 15. avgusta okrajnemu šolskemu svetu v Mariboru. Na 2. razredni ljudski šoli v Stoperah, p. Rogatec je razpisano mesto stalnega nadučitelja; prošnje do 10. avgusta.

* Iz šole. V brežiškem političnem okraju so razpisana sledeča učiteljska mesta: na trirazredni ljudski šoli v Kozjem mesto stalnega nadučitelja, na štirirazredni ljudski šoli v Dobju, na trirazredni ljudski šoli v Prevorjah, na trirazredni ljudski šoli pri St. Vidu na Planini, na dverazredni ljudski šoli pri Sv. Antonu, na štirirazredni ljudski šoli v Kapelah, po jedno mesto stalnega ali začasnega učitelja; na petrazredni ljudski šoli pri Sv. Petru pod Sv. gorami 2 mesti stalnega ali začasnega učitelja, na štirirazredni ljudski šoli v Sromljah in dverazredni ljudski šoli v Zdolah po jedno mesto stalnega učitelja. Prošnje do 13. avgusta pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

* Poročila sta se v Ormožu dne 18. t. m. g. Franc Košar, p. kr. davčni asistent v Rogatecu, z gđc. Marico Petovar in Ivanjkovič. Cestitamo!

* Prestavljen je poštni asistent Karol Dobrsek iz Köflacha v Maribor.

* Primiciant g. Peter Pavlič ne bo primiciant, kakor smo zadnjič poročali, pri Sv. Lovrencu nad Mariborom, temveč pri Devici Mariji v Pušči.

* Sodna imenovanja. Avskultant dr. Franc Vidovič je postal adjunkt v Ložu, avskultant dr. Franc Pihler adjunkt v Metliki. Oba sta štajerska, vendar sta prosila za mesta na Kranjskem. Tako veliko je požrtvovalno rodoljubje slovenske mlade inteligence.

* Imenovanje kletarskih nadzornikov se bo izvršilo s 1. avgustom. Nadzorniki bodo vzeti iz vrst vinarskih strokovnjakov. Ti nadzorniki bodo sedaj le provizorično imenovani.

* Zborovanje S. K. S. Z. v Škofjiloki obeta biti zelo dobro obiskano. Od vseh strani se je naznanilo mnogo udeležnikov. Zborovanja se udeležijo tudi odposlanci krščansko-socialne organizacije iz Poljske, med njimi je Slovincem znani Adam Laeh-Szymanski. V imenu poljskih krščansko-socialnih delavk pride gđc. Irena Kozmowska. Možje, mladeniči, skrbimo, da tudi mi ne zaostanemo za vdeleženci iz drugih krajev. Iz Maribora se jih nekaj odpelje z vlakom ob 11. uri 44 minut ponoči, drugi pa se že peljejo prvi dan.

* Zborovanja v Škofji Loki se udeležijo tudi večina slovenskih državnih poslancev.

* Radgona. Prihodnjo soboto, dne 25. t. m. obhaja preč. gosp. konzist. svetovalec in mestni župnik v Radgoni, Franc Pintarič, čil in zdrav svojo zlató sv. mašo. Na mnoga leta!

* Za slov. dij. zvezo so darovali č. gg.: Ant. Stenovec, župnik v Dupljah, na Gorenjskem, 2 K; Mat. Mrak, župnik v Boh. Belu, 2 K; dr. A. Merhar, kaplan v Sostrem pri Ljubljani, 2 K; Al. Markež in Iv. Kogovšek, prefekta v zavodu sv. Stanislava v St. Vidu, po 2 K; mariborski somišljeniki 45 K 86 v; M. Rant, nadučitelj v p. na Dobrovi pri Ljubljani, 2 K; M. Ulčnik, župnik v Doliču pri Mislinji, 5 K; Nik. Križar, župnik v Goricah, 2 K; Iv. Jane, župnik na Colu pri Vipavi, 2 K. Iskrena hvala vsem darovalcem! Živeli posnemovalci! — Odbor.

* Važne naredbe p. kr. železniškega ministrstva. C. kr. železniško ministrstvo je podelilo z naredbo z dne 5. maja 1908, št. 14346-2, inženirju